

Senens., libro sexto Bibli., ann. 248; non designat autem quis ex nostris illum in hoc puncto allegaverit, neque ego novi. Item Jansenium, Ecclesiasti., 15, et Ekium in Enechirid., capite trigesimo-primo; qui certe in his locis nihil dicunt quod ad causam pertineat. In alio vero ordine, præter alios de quibus jam dixi, in primis adducit Petrum Soto, in Institut. Sacerdot., lect. 9 de Pœnit., quia dicit operationem Dei esse efficacem, et natura priorem in conversione peccatoris. Sed hæc, et omnia quæ ibi dicit, generalia sunt, possuntque optime intelligi, vel de vocatione congrua et efficaci, vel de operatione qua Deus nobiscum cooperatur; aperte enim declarat esse priorem natura ratione independentiæ, quia Deus a nulla causa pendet, sed alia ab ipso. Addit Hieronymum Perez, sui ordinis virum doctissimum, in Commentar. ad 4 part. divi Thomæ, quæstione decima-nona, articulo secundo, et quæstione vigesima-secunda, articulo primo, secundo et tertio; sed hunc auctorem videre non potui, neque ego scio an scripta ejus typis mandata sint. Quæ tamen ipse refert, valde generalia sunt, ut quod Deo attribuit efficaciam gratiæ, quia non solum attingit rem, sed etiam modum fiendi, et quod prædefiniat actus liberos, et similia, de quibus nunc non est controversia, ut sæpe dixi.

47. Tertio, refert Medinam Complutensem, de quo nihil aliud affert, præter id quod refert Corduba loco supra citato, de cujus sententia jam satis dictum est; nec Medina aliud refert, nisi quod Deus concurrat cum causis secundis per suam voluntatem, quod nemo negat; de modo autem voluntatis et concursus est controversia. Allegat præterea Franciscum a Christo, in 1, distinct. 39, et distinct. 40 et 41; sed in priori loco solum agit de concordia divinæ providentiæ cum libero arbitrio, et refert varias sententias, nihilque satis definit: neutram autem ex his de quibus nunc tractamus in particulari attingit, sed vel in generali contentus est illa responsione communi, quod efficacia divinæ voluntatis tanta est, ut effectus, et modos eorum provideat, vel descendendo ad modum particularem magis inclinatur in quamdam Gregorii sententiam nostræ valde affinem. In posteriori autem loco tractat de causa prædestinationis, nihil vero de nostra attingit. Denique allegat Cosmam Philiarcum, in quæstione de causa prædestinationis et reprobationis ad Gregor. XIII, a cap. 11 usque ad 15, et lib. 3 de Dogmatibus fidei, cap. 24, ubi docet Deum determinare voluntatem per

auxilium gratiæ, et prius natura. Ille vero auctor, licet de prima conversione id late doceat, præsertim in cap. 11 de Prædestinat., nihilominus expresse dicit in actibus moralibus voluntatis, imo etiam in multis operibus gratiæ, postquam homo est in gratia, ipsum hominem se determinare, et rationem determinationis immediate a voluntate sumi; imo dicit in his actibus voluntatem, cum se determinat, esse priorem natura concursu Dei; solum ergo excipit primam gratiæ acceptionem. In quo certe non consequenter locutus est, nec pro aliqua sententia earum quas tractamus, allegari potest. Magis tamen favet nostræ, quia docet prædeterminationem physicam non esse necessariam ad omnes actus; modum autem specialem quo Deus determinat voluntatem ad primam gratiæ acceptionem, non declarat. Quapropter, si quis velit quæ attulimus attente ponderare, vel auctores ipsos evolvere, facile intelliget nostram sententiam fuisse communem Theologorum consensum, priusquam a paucis modernis in dubium vocetur.

CAPUT XLIII.

TRACTATUR QUÆSTIO APPENDIX, AN PRÆVENIENS AUXILIUM SUFFICIENS, ET EFFICAX, POSSINT ESSE ÆQUALIA IN DUOBUS HOMINIBUS QUORUM UNUS CONSENTIT VOGATIONI, ET NON ALTER.

1. *Argumentum capitis.* — Probando sententiam nostram, simul fundamenta contrariæ sententiæ, tam quæ ab auctoritate quam quæ ratione petuntur, dissolvimus; nunc vero duas vel tres appendices quæstiones quæ hic tractari solent, et in lib. 3 de Auxil. a nobis disputatæ sunt, hic addere oportet, tum ad materiæ complementum, tum quia aliquid in eis addendum occurret, quod ad majorem veritatis confirmationem ac declarationem, et aliarum objectionum expeditionem confert. Solent ergo adversarii maxime nobis objicere, quod ex nostra sententia sequatur, ex duobus hominibus recipientibus æqualia gratiæ auxilia, contingat unum converti, et non alium, quod maximum reputant inconveniens. Sequela videtur manifesta, quia, stante eodem auxilio, potest homo operari et non operari; ergo idem homo eodem auxilio potest uno tempore consentire, et non in alio; ergo pari vel majori ratione, ex duobus hominibus unus cum æquali auxilio poterit consentire, licet alius dissentiat,

Falsitas autem consequentis solet a dictis auctoribus præcipue probari, quia in eo qui consentit, Deus actu facit ipsum actum consensus, quem non facit in alio: ergo necessario dat illi majus auxilium. Hæc vero probatio divertit a vero sensu quæstionis, et ex æquivocatione procedit, quam ante omnia tollere necesse est.

2. *Distinguitur inter auxilium præveniens et concomitans.* — Primum ergo omnium distinguere oportet inter auxilium præveniens et concomitans, quod est ipsemet actualis influxus Dei in actum liberum hominis supernaturalem, qui influxus in re non distinguitur ab actione libera hominis, sed est eadem, ut manans a Deo, ut sæpe dictum est. Hic ergo influxus est in eo qui convertitur, et non in eo qui resistit, unde non sunt æquales, nec esse possunt in auxilio concomitante. Nec refert quod Deus sit paratus ad dandum simile auxilium ei qui non convertitur, et quod per eum stet quominus illud recipiat; nam hoc non obstat quominus in alio pertineat ad majorem Dei gratiam recipere actualiter illud auxilium, quo alius ex negligentia sua caret. Semper igitur qui convertitur habet ex hoc capite majus auxilium, et consequenter majora etiam dona, vel actualia, nam ipsimet actus sunt dona Dei, vel habitualia, quæ ratione actuum infunduntur. Unde, ad tollendam hanc æquivocationem, et omittendum hoc punctum, de quo non potest esse controversia, quæstionem posui de solo præveniente auxilio, seu de vocatione, in qua punctum est difficultatis.

3. *Consideratur auxilium præveniens.* — Secundo, supponere oportet auxilium præveniens duobus modis spectari posse. Primo, secundum suam entitatem, et vim quam habet ad movendam et trahendam voluntatem, sive illa vis physica sit, sive moralis. Secundo, potest considerari in ratione doni et beneficii gratuiti; non enim semper hæc duo æqualiter, seu cum eadem proportionem alicui rei conveniunt, sed interdum illud donum, quod in sua entitate absoluta vel minus est vel non majus, in ratione beneficii et doni moraliter existimatur majus propter diversos respectus, maxime vero quia in ea opportunitate datur, in qua vel magis necessarium est, vel majorem fructum homini est allaturum. Sic certe contritio data homini in medio vitæ, a qua fortasse postea recedet, vel data in extremo vitæ et cum qua salvetur, non reputatur æquale beneficium, sed hoc posterius multo majus, etiamsi fortasse contritio ipsa nec in intensio-

ne, nec in duratione, nec in auxiliis ad eam necessariis sit major, imo etiamsi sit minor. Ratio autem est, quia beneficium et gratia, sicut etiam misericordia vel eleemosyna, non attenditur solum ex quantitate doni, sicut motio vel auxilium, sed maxime ex affectu dantis, et ex commoditate recipientis, et ex effectibus vel fructibus qui de facto in tali dono, tanquam in semine et in virtute continentur, ut facile posset humanis exemplis monstrari, sed res est per se satis clara.

4. *Asseritur gratiam efficacem prævenientem excedere prævenientem gratiam, quæ tantum sufficiens est.* — Tertio, supponendum est vocationem, seu gratiam efficacem prævenientem, in ratione gratiæ et beneficii semper excedere prævenientem gratiam, quæ tantum sufficiens est. Hanc assertionem tradidi cum Bellarmino, lib. 3 de Auxil., cap. 20, et probabiliter satis illam suadet testimonium Pauli, 1 Corinth. 4, quod in hac causa maxime objici solet: *Quis est qui te discernit.* Nam intelligendo hæc verba de discretionem in æterna sanctitate et justitia, inter eum qui convertitur, et cum qui resistit, illam Paulus Deo singulariter attribuit, quod (ut supra declaravi) maxime intelligendum est secundum divinam electionem et præparationem divini auxilii congrui et accommodati; ergo hoc est peculiare beneficium, quod recipit is qui convertitur, et non alius, pertinetque ad prævenientem gratiam. Atque ita intellexit hunc locum Augustinus, docens plane hanc sententiam in lib. de Prædestinat. Sanctor., a cap. 5 usque ad 16, ubi differentiam in hoc constituit, quod *præparatur voluntas a Domino*, utique per vocationem congruam, ut aliis locis supra citatis exponit, et specialiter de Dono perserver., cap. 14, ubi docet quod, sicut Deus vocat congruo modo eum quem elegit, ita potuisset præparare opportunitatem similis vocationis ei quem non elegit, et ideo merito ad gratuitam Dei voluntatem, hanc diversitatem revocat, et singulare Dei beneficium esse reputat.

5. *Inæqualitas gratiæ habitualis unde proveniat, ex D. Thoma.* — Quod etiam sentit Prosper ad quartam et quintam objectionem Gallor., et ad excerpta Genuens., cap. quinto, et lib. 2 de Vocat. gent., cap. 23, alias 8; Remigius, 1 ad Corinth. 4. Ac denique divus Thomas 1. 2, quæst. 112, artic. 4, in hoc sensu docet inæqualitatem gratiæ habitualis provenire ex inæquali dispositione, non esse tamen ibi sistendum tanquam in prima radice, quia hæc posita est in diversa præparatione

divinæ gratiæ. Et ideo in 2. 2, quæst. 24, artic. 3, inæqualitatem charitatis reducit in solam voluntatem Spiritus Sancti, utique tanquam in primam radicem, nam in executione etiam est dispositio ex parte hominis ejusque cooperatio attendenda, ut docuit Concilium Tridentinum, sess. 6, cap. 7. Unde idem divus Thomas, Matth. 13, circa illa verba: *Unicuique secundum propriam virtutem*, ait: *Si quaeris quare unus habet magis de gratia quam alter, dico, quod hujus rei est causa proxima et causa prima: proxima est major conatus istius quam illius; causa prima est electio divina*. Ratio denique est, quia vocatio efficax est magis accommodata ei cui datur, et in virtute et in semine continet sanctitatem, vel etiam æternam gloriam, si talis sit, ut mediante illa talem effectum consequamur. Unde provenit ex peculiari Dei providentia et gratuita electione, ideoque in ratione gratiæ et beneficii excedit. Quocirca, cum in superioribus ostensum sit neminem credere aut converti sine auxilio efficaci præveniente, manifestum est in eo qui convertitur semper esse majorem gratiam prævenientem, saltem in ratione doni et beneficii, quam in eo qui non convertitur.

6. *Auxilium efficax in quo differat a sufficienti*. — Quarto, manifestum est sæpe et fortasse frequentius contingere, ut is qui convertitur majora auxilia prævenientia recipiat, etiam in ratione auxilii et motionis, quam ille qui non convertitur, et similiter, inter duos qui convertuntur intensius et remissius, differentiam sæpissime provenire ex pluribus et majoribus inspirationibus divinis. Unde etiam fit, ut auxilium efficax sæpe differat a sufficienti, non solum in ratione beneficii, sed etiam in quantitate absolutæ motionis et auxilii, vel saltem in majori et specialiori protectione Dei, auferentis impedimenta, et offerentis occasiones et opportunitates quæ conversionem vel operationem faciliorem reddant. Hæc omnia adeo sunt certa et clara, ut non indigeant probatione, nam constat fere experimento. Item in auxiliis externis videmus hanc diversitatem: nam quibusdam prædicatur Evangelium, et non aliis; et in Corozain et Bethsaida factæ sunt virtutes, et non in Tyro et Sidone; ergo eadem differentia et distributio intelligenda est in internis auxiliis, nam ordinarie Deus excitat interius, mediante exteriori verbo, signo, vel objecto. Præterea, sæpe contingit ut, multis æqualiter exterius audientibus idem verbum Dei, non detur interius æquale lumen, sed diversimode ab Spiritu

Sancto doceantur, ut tradit Gregor., Homil. 30 in Evang. Ratio vero est, quia Spiritus Sanctus est dominus donorum suorum, et singulis dividit prout vult, et quibus majorem gratiam et majora auxilia confert, majorem facit misericordiam; cæteris vero, quibus dat minora, non facit injustitiam, quia majora non debet, et sufficientia non negat, ad quod accommodari potest parabola Matth. 20.

7. *Difficultas*. — *Discutitur*. — *Advertendum*. — His ergo existentibus certis, difficultas superest, an semper necessarium sit majus prævenientis gratiæ auxilium dari illi qui consentit, quam ei qui non consentit, non solum in ratione beneficii, sed in ratione motionis physiciæ, vel saltem moralis auxilii, vel possit esse uniformitas in toto actu primo, et nihilominus esse diversitas in actu secundo, seu inæqualitas in toto prævenienti auxilio, inæqualitas in solo concomitante auxilio ex parte Dei, et conatu liberi arbitrii ex parte hominis. In quo puncto est multorum Theologorum sententia, necessariam semper esse inæqualitatem in aliquo prævenienti auxilio. Hanc opinionem sequuntur non solum omnes defensores physiciæ prædeterminationis, sed etiam aliqui ex nostris auctoribus. Unde sententia hæc in duas subdividi potest. Prior affirmat eum qui convertitur, semper habere prævium auxilium majus consistens in aliqua physica motione per se influente in actum liberum, et necessaria ut eliciatur. Hæc sententia sequitur aperte ex necessitate præmotionis physiciæ, et ideo non oportet in particulari referre auctores, quia iidem sunt quos supra pro physica prædeterminatione retuli. Solum adverte solos illos, qui prædeterminationem physicam necessariam esse putant, cogi consequenter ad hoc asserendum; nam qui dicunt esse possibilem, non tamen necessariam, facile possunt, imo et debent admittere non esse necessariam hanc inæqualitatem, quia sine illa motione prævia potest quis consentire, et consequenter, licet de facto consentiat, necessarium non est ut in illa motione superet alterum qui non consentit, nec in alia, quia nulla alia prævia motio cogitari potest, quæ ad consentiendum sit physice necessaria, cum post sufficientem vocationem auxilium concomitans physice sufficiat.

8. *Sententia prima*. — Fundamenta hujus opinionis non sunt alia, præter ea quæ pro physica prædeterminatione afferuntur. Maxime vero urgetur illud: *Quis enim te discernit?* Quia hæc verba in omnibus, et respectu

omnium aliorum qui minora justitiæ dona recipiunt, vera sunt; ergo semper Deus est qui discernit, non solum metaphorice aut moraliter, sed propriissime et physice, quod non potest esse verum, nisi ratione majoris præmotionis physiciæ, imo ratione talis motionis, quæ infallibiliter inæqualitatem et discrimen inter vocatos efficiat. Urgent præterea verba sequentia, usque ad illa: *Quid gloriaris, quasi non acceperis?* Nam, si absque majori physica motione posset homo in sua fide, verbi gratia, a non credente discerni, multum haberet de suo unde posset gloriari, nimirum, quod melius fuerit usus gratia quam alius, hoc enim ex sua innata libertate habet, si major motio Dei in eo non præcedit. Unde ulterius fit ut talis homo non teneatur majores gratias Deo agere, quam alter qui non convertitur, quia non majorem præmotionem accipit, et quamvis simultaneum auxilium receperit, quod alter non accepit, nihilominus non minores gratias debet Deo, quia ex se paratus fuit ad dandum, et ipse homo culpa sua non accepit.

9. *Sententia secunda*. — Secunda sententia est aliquorum qui, cum non admittant physicam prædeterminationem, vel ut necessariam, vel etiam ut possibilem, nihilominus putant semper esse necessarium, in eo qui convertitur, aliquod majus auxilium morale, aut positivum ac per se moraliter concurrens, ut est major mentis illustratio, vel applicatio ad magis attendendum, vel major voluptas et suavitas affectus, aut saltem privativum, nimirum, major impedimentorum aut tentationum remotio. Unde qui sic opinantur non semper requirunt majus auxilium internum, etiam morale, sed vel internum, vel etiam externum, quale esse potest in prædicta remotio impedimentorum, vel in meliori corporis dispositione, magisque apta ad internam attentionem, vel certe in meliori Doctore, et melius suadente, aut aliis similibus auxiliis. Hanc partem ex nostris tenuit Gabriel Vasquez, 1 part., disputat. 98, et 1. 2, disputat. 189, cap. 14, et fortasse aliquos habuit sectatores, ex his qui postea docuerunt; ex illis vero qui scripta sua typis mandarunt, et physicam prædeterminationem non admittunt, nullum alium scio qui hunc dicendi modum fuerit secutus. Fundamentum autem ejus imprimis consistit in quibusdam testimoniis Augustini, quæ generalia sunt in omni sententia, et juxta tertiam suppositionem a nobis positam facile exponuntur, ut ex discursu constabit.

10. *Confirmatur primo*. — *Secundo*. — *Ter-*

tio. — Præter hæc autem testimonia, magis fundatur in principiis philosophicis quam Theologicis. Nimirum, quia fieri non potest ut, stante eadem representatione objecti sub eadem ratione convenientis vel disconvenientis, et eadem mentis attentione, et ex parte voluntatis eadem prævia dispositione, vel habituali, vel actuali, per aliquam imperfectam motionem, affectionem, vel delectationem; et ex parte corporis, eadem vel æquali complexione, et pensatis omnibus eadem promptitudine vel difficultate, ac denique ex parte rerum externarum seu adjacentium, eadem impedimentorum remotio; his, inquam, omnibus æque constitutis, fieri non potest ut unus consentiat, et alius dissentiat, vel quod idem homo nunc resistat, postea velit, non solum in supernaturalibus, sed etiam in moralibus, vel politicis, vel quibusvis ordinis naturalis. Hoc autem principium videtur posse probari a priori, quia voluntas non potest moveri ad volendum vel nolendum, nisi per rationem; ergo, stantibus omnibus paribus ex parte rationis, non potest voluntas aliter et aliter velle, pro suo solo arbitratu. Quod a posteriori confirmatur, primo, quia alias etiam posset voluntas pro suo arbitrio in malum, ut malum, ferri. Confirmatur secundo, quia alias posset sequi id quod malum est et peccatum, nullo existente defectu in ratione, quod videtur esse contra Aristotelem, 3 Ethic., cap. 1 dicentem: *Omnis peccans est ignorans*; imo, et contra Sapientem dicentem: *Errant qui operantur malum*; et contra D. Thomam, ac fere omnes Theologos, dicentes non posse esse defectum in voluntate, quin præcedat error vel inconsideratio in intellectu. Confirmatur tertio, quia si duo objecta vel media proponantur voluntati, et ut æqualia inter se et ut æqualiter considerata, fieri non potest ut voluntas alterum eligat, nisi prius vel intellectus in unum magis intendat, vel aliquam rationem illud præferendi inveniatur, quia ad illam electionem necessarium est aliquod motivum, quia non potest voluntas moveri sine motivo ex parte objecti.

11. *Concluditur a Vasquez*. — Hinc ergo concludit hic auctor, idem necessario dicendum esse in operibus gratiæ, quando unus vocationi consentit, et alius dissentit, nimirum aliquam inæqualitatem præcedere in eis, quæ ad gratiam prævenientem necessario debet pertinere; quia cum præcedat consensus, non potest tribui homini; ergo soli Deo ejusque peculiari providentiæ; cumque illud,

quidquid est, quod ei qui convertitur antea datur, ad supernaturalem consensum præstandum ordinetur et juvet, sine dubio ad auxilia gratiæ prævenientis pertinet; ergo, ex aliquo capite, semper auxilium præveniens majus est in eo qui consentit, quam in eo qui resistit. Et ad hoc confirmandum, induci possunt testimonia quæ in disputat. 98, cap. 3, Vasquez allegat, in quibus Deus dicitur aliquorum misereri, et alios indurare, et non esse volentis, neque currentis, sed Dei miserentis, ad Rom. 9, quod ratione specialioris vocationis gratuitæ dictum esse supra diximus, et testatur Augustinus, quæst. 2 ad Simpliç. Item, propter eandem rationem dicitur Deus specialiter trahere eum qui venit, id est, qui consentit, et similia, quæ habentur Joan. 6 et aliis locis, quæ tractantur ab Augustino, lib. 2 contra duas Epistolas Pelagianorum, c. 3, et 19; de Prædestinat. Sanctor., cap. 8, et alibi sæpe. Denique ad idem induci possunt testimonia Augustini et aliorum Patrum ab eodem citata, cap. 4; præsertim videtur urgere illud Augustini, libr. 2 de Peccator. merit., cap. 17, ubi, causam inquirens cur homines nolunt facere quod justum est, respondet: *Quia vel latet quod justum est, vel non delectat. Tanto enim, ait, quidque vehementius volumus, quanto certius quod bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius.* Juxta quam regulam Augustini, semper in eo qui consentit bene volendo, est major aliqua cognitio, vel delectatio, quæ illum impellit, et in eo qui non similiter vult est minor. Unde, cum in capite 19 subinfert Deum aliquando non dare hominibus certam scientiam, vel victricem delectationem ad operandum justitiam, ut cognoscant non a seipsis, sed ab illo sibi esse lucem qua illuminantur tenebræ eorum, et suavitatem qua dat fructum terra eorum, in quibus verbis supponit clare, quoties homo bene operatur, aliquid speciale in hoc recipere, sine quo non ita operatur. Et ad hunc modum alia ejusdem Sancti et aliorum testimonia in hujus sententiæ favorem inducuntur.

12. *Assertio, vocationem efficacem seu congruam non semper excedere vocationem sufficientem.* — Nihilominus contrariam sententiam veram esse credimus, et necessario consequentem ad eam quæ hætenus docuimus de gratia efficaci, quod ex se non sit ita efficax, ut sua vi, sive physica sive morali, determinet voluntatem omnino, id est, ita ut non possit voluntas ei resistere. Dicimus ergo vocationem efficacem seu congruam non sem-

per excedere vocationem sufficientem, in aliquo dono prævenientis auxilii, sive physice præmovente, sive moraliter, sive interiori, sive exteriori, sive positive inclinante, sive removente prohibens. Hanc assertionem docuerunt multi Theologi. Et ex antiquis possumus imprimis referre D. Thomam, 3 part., quæstione 69, artic. 8, ad 2, dicentem de aliquibus baptizatis, *quod licet interdum æqualem gratiam percipiant, non æqualiter illa utuntur, sed unus studiosius in ea proficit, alius per negligentiam gratiæ Dei deest.* Et quamvis verum sit præcipue loqui de gratia habituali et sacramentali Baptismi, tamen, quatenus inæqualitatem postea tribuit libero arbitrio, necesse est ut in omni gratia prævia necessaria ad operandum, æqualitatem supponat. Unde idem D. Thomas, Matth. 23, in illa verba: *Unicuique secundum propriam virtutem, dicit proximam rationem inæqualitatis gratiæ esse diversum conatum liberi arbitrii, licet prima causa sit divina electio.* In quo etiam sentit non esse necessarium ut, secundum ordinem excitationis, illa inæqualitas ex inæquali auxilio præveniente proveniat. Pro eadem sententia citavi, in libr. de Auxiliis, Bonaventuram, in 4, distinct. 16, part. 2, art. 4, quæst. 1, ubi aperte de charitate dicit, *intendi quantum ad fervorem, et augeri quantum ad essentialiam virtutem, id est, quantum ad actum, vel quantum ad habitum;* et primum, ait, a cooperatione liberi arbitrii, secundum vero est a dono cœlesti, nimirum, quia habitus a solo Deo intenditur; ex quo elicit, etiam motum contritionis ferventioris esse posse ex cooperatione liberi arbitrii, et addit: *Unde ea æquali gratia aliquando magis fervens elicitur motus, aliquando minus, secundum cooperationem liberi arbitrii;* addit vero proprium augmentum fieri in ipsa virtute pœnitentiæ, et illud fieri per gratiam, sicut de charitate dixerat. Expressius et latius punctum attingit Altisiodoren., libr. 2 Summ., tract. 2, cap. 3, et aperte docet, inter duos æque tentatos, quorum unus resistit, et non alius, non esse necessariam aliquam antecedentem inæqualitatem intervenire, sed libertatis dominium sufficientem. Idem ex professo docet Dionys. Cisterciens., 2, distinct. 27, artic. 3, ubi eandem doctrinam tradit de agente libero, et putat sequi necessario ex definitione potentiæ liberæ; et in conclus. 3, id explicat etiam in actibus supernaturalibus, qui procedunt a duobus voluntatibus habentibus æquales habitus charitatis cum omnibus aliis prærequisitis æqua-

libus. Nam ex sola libertate, ut ait, potest unus actus esse intensior, et alius remissior, et eadem ratione potest ab una esse aliquis actus, et ab altera nullus, quia libertas utrumque æque complectitur.

13. Præterea ex modernis Theologis, allegavi in libr. de Auxiliis Sotum, lib. 1 de Natur. et grat., cap. 16, et Vegam, lib. 6 in Trident., capite nono, quos etiam Vasquez citat, et addit Joann. a Bonon., opuse. de Liber. arbitr., § *Ex suis autem*, dicentem in hac quæstione de duobus quorum unus convertitur et non alius, sufficientem rationem esse, *quia sic univisum est, et non alteri.* Allegavi præterea Ruardum, quem Vasquez supra, num. 33, pro suo sententia allegat, nec sine aliquo fundamento, nam varie loquitur, et in utramque partem trahi potest; existimo tamen nostræ favere sententiæ. Nam, art. 7, decimam assertionem ponit hujusmodi: *Quod ex similiter tractis, et interiori in corde vocatis, unus credit et convertitur, et alius manet incredulus, nec convertitur, contingere potest ex sola arbitrii divinitus præparati libertate.* Et rationem addit, *quia, positis omnibus quæ præcedunt, et requiruntur ad fidem et conversionem, libera manet voluntas, nec inducitur necessitas se determinandi ad sequendam vocationem.* Postea vero, in discursu assertionis, ad illam explicandam quærit quid addat vocatio a proposito, quæ effectum habet, vocationi communi, quæ consensum non persuadet, et respondet: *Videtur quod sit aliquis modus, vel ablatio impedimenti, vel simile aliquid, quod non est in alio, et plerumque ob ejus culpam et negligentiam,* et quod obscurius est, addit: *Ex sola enim Dei ordinatione inspirationes vim quandam intentionalem accipere possunt.* Unde videtur tacite limitare assertionem, nimirum, quod in internis inspirationibus potest esse æqualitas, semper tamen aliquid amplius sit in vocatione congrua ex ablatione impedimentorum. Sed hæc expositio destruit assertionem; sic enim non similiter trahuntur illi homines, quia magna pars tractionis est ablatio impedimentorum. Et similiter repugnat his quæ in septima et octava assertionem docuerat. Et ideo existimo in assertionem explicasse Ruardum, id quod per se ac simpliciter necessarium est, postea vero declarasse modum qui frequentius servatur, et qui fortasse non pertinet ad solam gratiam prævenientem, sed aliquam concomitantem includit, ut paulo post explicabo, posterioris sententiæ fundamenta solvendo.

14. Allegavi præterea Driedonem in libr.

de Captivit. et redempt. gener. human., tract. 4, cap. 2, part. 3, conclus. 5, quæ talis est: *Quemadmodum ex duobus æqualiter justis, contingit alterum libero arbitrio a gratia deficere, consentiendo desiderijs, alterum eodem arbitrio innixæ Dei auxilio perseverare, sic ex duobus adhuc impijs, æqualiter indignis, æqualiter divinis instinctibus pulsatis, aut admonitis ad fidem vel pœnitentiam, contingit alterum non reluctare, sed locum dare pulsanti Deo, alterum vero resistere.* Quam assertionem postea declarat, nihil omnino limitando, vel addendo. Nihilominus tamen P. Vasquez eundem Driedonem pro sua sententia allegat in eodem opere et tractatu, in capite (inquit) quinto, *ad ultimam confirmationem secundi argumenti.* Sed tractatus ille non habet caput 5, et licet locum diligenter quæsierim, non inveni, et ideo iudicium de illo proferre non possum. His addemus Stapletonium, libr. de Grat. et liber. arbitr., cap. 8, ubi etiam ex Augustino eandem sententiam refert. Latius et optime docet eandem sententiam Cunerus, lib. de Liber. arbitr., cap. 9 et 10, ubi Driedonem et Ruardum allegat atque approbat. Quia vero Ruardus dicit *ex sola libertate voluntatis a Deo præparatæ posse hoc discrimen inter æqualiter vocatos evenire, ipse temperat particulam sola, seu explicat positam esse ad excludendam specialem ac novam motionem præviam, quæ detur illi qui consentit; non tamen ad excludendam divinam cooperationem gratuitam, quæ simul (inquit) cum ipso voluntatis opere incipit et desinit.* Eandem sententiam tradit Orantius in locis Cathol., lib. 1, cap. 37, ubi inquit: *Si interrogas cur ex duobus vocatis, unus convertatur, et non alius, liberum arbitrium in causa fuisse, cum Augustino, Hieronymo, Chrysostomo et universa Ecclesia dicam.*

15. *Ex Patribus.* — Secundo, principaliter probatur hæc sententia auctoritate Patrum, nam frequenter, dum tractant quæstionem, cur Dei gratia in quibusdam effectum consequatur, in alijs vero minime, rationem ex parte liberi arbitrii reddunt, asserentes in utrisque nihil ex parte Dei deesse, et plerumque illis gratiæ auxilium æqualiter offerri. Ita Gregorius Nysenus, in Orat. Magn. catechum., cap. 30, et inter alia dicit potuisse homines conqueri, si alii vocarentur, alii expertes essent vocationis: *Si autem (ait) pariter ad omnes procedit vocatio, non est quo Deum accusent, etc.* Et infra diversitatem inde oriri dicit, quod Deus aliquid in hominis potestate dimisit: *Hoc autem est*